

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Saksbehandler: Carine Lindman
Dir. tif.: 22 93 98 30
Vår referanse: 05/6531
Deres referanse: 05/3148 FM HD
Arkivkode: 435
Dato: 02.12.2005

HØRINGSUTTALELSE TIL NOU 2005:13 OM FORVALTERREGISTRERING

1. Innledning

Kredittilsynet viser til NOU 2005:13, høringsbrev fra departementet av 19. august 2005, samt fristutsettelse gitt av Hege Dahl til 5. desember 2005 for innsendelse av høringsuttalelse.

Kredittilsynet støtter utvalgets vurderinger på de vesentlige punkter, herunder at innlendinger ikke skal kunne la seg forvalterregistrere og at utlendinger fortsatt skal kunne la seg forvalterregistrere. På enkelte punkter ønsker Kredittilsynet at forståelsen av regelverket utdypes. Når det gjelder utlevering av historiske opplysninger til kontrollmyndighetene har Kredittilsynet oppfatninger som det er ønskelig blir tatt stilling til av departementet.

Kredittilsynet har høsten 2005 igangsatt et prosjekt overfor samtlige forvaltere som har VPS-konti merket med NOM (for nominee) i VPS. Formålet bak prosjektet har vært flerleddet. Dette, samt foreløpige resultater av prosjektet, vil det bli gjort særlig rede for.

2. Utlevering av historiske opplysninger

På side 61 i NOUen under punkt 11.4.4.1 er det uttalt at det før verdipapirregisterloven trådte i kraft var usikkert hvorvidt forvalter hadde en rettslig forankret plikt til å gi historiske opplysninger om reell eier mv. Det er noe uklart hvorvidt problemstillingen fremdeles er relevant ettersom forvaltere som før 01.01.03 hadde tillatelse etter asal § 4-10 etter dette tidspunktet må anses å ha tillatelse også etter vpregl § 6-3, jf pkt 5. Imidlertid synes det som om utvalget i NOU 2005:13 s 61 mener det er uklart om Kredittilsynet, uten at forskrift er fastsatt, har krav på historiske opplysninger i medhold av vpregl § 6-3 fjerde ledd. Av denne grunn vil Kredittilsynet redegjøre for sitt syn på dette både i forhold til asal § 4-10 og vpregl § 6-3.

Allmennaksjeloven § 4-10

Asal § 4-10 fjerde ledd sier at dersom selskapet eller en offentlig myndighet krever det, plikter forvalteren å gi opplysninger om hvem som eier de aksjer forvalteroppdraget omfatter, og om hvor mange aksjer hver enkelt eier. Femte ledd i samme bestemmelse sier at Kongen kan gi forskrift om forvalterregistrering, herunder om forvalterens plikt til å gi offentlig myndighet opplysning om eierforholdene til de aksjer som forvaltes. Slik forskrift er ennå ikke fastsatt

(høringsnotat vedrørende opplysningsplikt etter vpregl § 6-3 fjerde ledd har imidlertid vært ute på høring).

Det er vanskelig å se at ordlyden i asal § 4-10 taler mot at opplysningsplikten omfatter historisk opplysninger. Etter Kredittilsynets oppfatning er det naturlig å oppfatte formuleringen slik at plikten knytter seg til den eiersituasjonen som var på det tidspunktet henvendelsen gjelder. I samme retning trekker formålet med opplysningsplikten: offentlige myndigheters kontrollvirksomhet. I de fleste saker er det nettopp historiske opplysninger som er det sentrale. Dersom Kredittilsynet undersøker et mulig brudd på innsidehandelsreglene, må opplysningsplikten til forvalter ikke bare omfatte hvem som eier aksjene i dag, men for eksempel også når de ble ervervet, og også om vedkommende som blir undersøkt har handlet via samme forvalter tidligere. Handelshistorikk i en aksje er ofte et moment i vurderingen av hvor mistenkelig en bestemt handel synes.

Videre må også historiske opplysninger være relevant i andre typer undersøkelser. Kredittilsynet undersøker ikke bare kjøp, men også salg av aksjer. Dersom historiske opplysninger om reelle eiere ikke skulle være tilgjengelige fra forvalter, ville salg av aksjer ikke kunne undersøkes der aksjene hadde vært forvalterregistrert. Dette kan åpenbart ikke være tilfellet idet det ville svekke Kredittilsynets kontrollmulighet i svært stor grad og gjøre det enklere å skjule ulovlige transaksjoner.

Kredittilsynet hadde for øvrig hjemmel for å få historiske opplysninger fra VPS også før ikrafttreddelsen av verdipapirregisterloven og hensynene bak bestemmelsene er de samme.

Kredittilsynet uttalte i sin høringsuttalelse til NOU 2000:10 (gjengitt på side 75 i ot.prp. nr 39 (2001-2002)) at "det er for øvrig noe tvilsomt om forvalter i henhold til dagens regler plikter å føre historisk logg, og om Kredittilsynet derfor i det hele tatt kan iverksette sanksjoner dersom historiske opplysninger ikke fremskaffes". Uttalelsen gjelder imidlertid selve plikten til å føre historisk logg, og ikke om forvalter har plikt til å legge den frem når den faktisk eksisterer. Det har hittil utelukkende vært banker og andre under betryggende tilsyn som har fått tillatelse til å være forvalter, og det er forutsatt at institusjonene i de forskjellige jurisdiksjoner har regelverk som sikrer oppbevaring av historiske opplysninger. Det nevnes også at det ved Kredittilsynets undersøkelser hittil ikke har vært noen problemer knyttet til hvorvidt opplysninger finnes.

Verdipapirregisterloven § 6-3

Etter at verdipapirregisterloven trådte i kraft følger dette av vpregl § 6-3 fjerde ledd, jf vphl § 12-2 fjerde ledd. Av forarbeidene til verdipapirregisterloven, NOU 2000: 10, punkt 15.4.2, følger det:

"Forvalterregistrering medfører at opplysninger om de reelle eiere ikke finnes i verdipapirregistrene, men i registre ført av forvalter. Tilgang til disse opplysningene er viktig, ikke minst for offentlige myndigheters kontrollvirksomhet. På denne bakgrunn går utvalget inn for at forvalterne skal pålegges plikt til å opplyse om de reelle eierens identitet. Utvalget foreslår at opplysningsplikten skal ha samme omfang som verdipapirregistrenes opplysningsplikt. Den som med hjemmel i lov kan kreve opplysninger fra et verdipapirregister, vil dermed også kunne kreve opplysningene fra forvalter."

Etter vphl § 12-2 fjerde ledd har Kredittilsynet krav på å få alle typer opplysninger fra et verdipapirregister, herunder historiske opplysninger om de reelle eierne. På denne bakgrunn er det Kredittilsynets oppfatning at historiske opplysninger åpenbart er omfattet av opplysningsplikten for forvaltere overfor Kredittilsynet etter verdipapirregisterloven. Dette synes også forutsatt av utvalget, jf uttalelsen "Før verdipapirregisterloven var det usikkert hvorvidt forvalter hadde en rettslig forankret plikt..." (side 61 i NOUen). Det som likevel skaper noe usikkerhet er det utvalget uttaler i siste avsnitt under 11.4.4. Etter Kredittilsynets oppfatning kan det imidlertid ikke være tvilsomt at forvalteren plikter å gi historiske opplysninger om reelle kunder i den grad forvalteren faktisk har slike opplysninger. Utvalget viser i denne forbindelse til at reelle hensyn taler for at historiske opplysninger er omfattet av opplysningsplikten.

3. Presisering i vpregl § 6-2

Vpregl § 6-2 lyder "Med mindre annet er bestemt i eller i medhold av lov, kan finansielle instrumenter registreres på enkeltkonti som **tilhører de enkelte investorer**, eller på forvalterkonti **for to eller flere investorer**".

Kredittilsynet ønsker å få presisert at "tilhører de enkelte investorer" betyr at enkeltkonti må stå i navnet til den enkelte investor.

Ordlyden "for to eller flere investorer" har for enkelte ført til uklarheter om hvorvidt det er adgang til å opprette forvalterkonti der kun én kundes aksjer står registrert. Etter Kredittilsynets oppfatning er det ingenting i veien for at en forvalter kun har én kunde. Kredittilsynet har heller ikke i vilkårene for tillatelsen til å være forvalter krevd at forvalteren må ha flere enn én kunde. Videre ser ikke Kredittilsynet at ordlyden gir noe innhold. Det foreslås derfor at "for to eller flere investorer" strykes i nevnte bestemmelse.

4. Tillatelser gitt før verdipapirregisterlovens ikrafttredelse

Verdipapirregisterloven inneholder ingen overgangsregler for forvaltere som hadde tillatelser gitt i medhold av asal § 4-10 eller gammel aksjelov § 3-15. Kredittilsynet har lagt til grunn at tillatelser gitt i medhold av allmennaksjeloven/aksjeloven av 1976, uten videre nå anses som gitt også i medhold av de nye reglene. Dette har medført at de flere hundre forvaltere som innehadde tillatelse på ikrafttredelsestidspunktet for loven ikke har måttet søke om ny tillatelse.

Kredittilsynet ønsker å få presisert at dette betyr at også forvaltere med tillatelser gitt før verdipapirregisterlovens ikrafttredelse er forpliktet av lovens vilkår, herunder sanksjoner. Sperring av VPS-konti og tilbakekall av tillatelse, jf vpregl § 6-4, er således mulig også overfor disse.

5. Kredittilsynets prosjekt overfor forvaltere

Kredittilsynet har iverksatt en bredt anlagt undersøkelse knyttet til forvalterregistrerte kontoer i VPS. Det dreier seg om en henvendelse til alle forvaltere som har registrert VPS-konti merket med NOM (for nominee) i VPS. Hovedsiktemålet med undersøkelsen er å kartlegge i hvilken grad aktuelle forvaltere kan gi opplysninger om de reelle eierforhold til underliggende beholdninger av finansielle instrumenter. Et annet formål er å sjekke om nordmenn eller forvalteren selv har registrert aksjebeholdninger på forvalterkonti, hvilket det ikke er adgang til.

Forvalterens opplysningsplikt er i undersøkelsen forankret både i vpregl § 6-3, asal § 4-10 og den enkelte forvalters tillatelse utstedt av Kredittilsynet.

Det foreløpige resultatet av undersøkelsen understøtter utvalgets enstemmige forslag om at innlendinger ikke skal kunne la seg forvalterregistrere. Det har tatt mye kapasitet hos Kredittilsynet å skaffe til veie opplysningene, og det har tatt uforholdsmessig lang tid. Likeledes krever undersøkelsen store ressurser internt i bankene.

Undersøkelsen har vist at enkelte banker ikke har vært klar over, eventuelt ikke fulgt opp, sin plikt til å være i stand til å gi opplysninger om reelle eiere. Dette har satt bankene i en vanskelig posisjon idet enkelte er bundet av sekretesse-lovgivning som forhindrer bankene i å gi opplysninger til Kredittilsynet. Dersom opplysningene ikke blir gitt vil Kredittilsynet måtte vurdere å tilbakekalle tillatelsen og kreve avvikling av VPS-kontoene.

Enkelte andre banker har hatt store problemer med å få oversikt over sine egne kunders beholdninger på en enkelt dag og har måttet be om å få benytte en annen dag, for eksempel ved et månedsskifte, for å gi opplysninger. En bank har bedt om å få levere oversikt på en dag i fremtiden, slik at de kan legge inn et søk på forhånd.

Totalt sett er de foreløpige resultatene av undersøkelsen lite tilfredsstillende. I tillegg til utvalgets argumenter illustrerer dette etter Kredittilsynets mening i hvilken grad kontrollen med atferden i verdipapirmarkedet vil bli svekket dersom det skulle bli en utvidet adgang til forvalterregistrering. Kredittilsynet støtter imidlertid utvalgets argumenter for at utlendinger fortsatt skal la seg kunne forvalterregistrere. Noe annet ville trolig medført at en stor del av utlendingers kapital ville bli holdt utenfor det norske markedet.

Kredittilsynet er også av den oppfatning at det i fremtiden vil bli enklere å få utlevert opplysningene etter at denne "opprydningssrunden" er blitt gjennomført.

Det har vært mange diskusjoner mellom Kredittilsynet og banker i land som tradisjonelt har vært tilbakeholdne med å gi opplysninger til offentlige myndigheter om hvorvidt Kredittilsynet har hjemmel til å få utlevert opplysninger om reelle eiere. Hjemmelsgrunnlaget er etter Kredittilsynets oppfatning fragmentarisk oppbygget, men gir ingen tvil om at Kredittilsynet har rett til å få utlevert opplysninger om reelle eiere. Kredittilsynet imøteser likevel snarlig forskriftsregulering av spørsmål om opplysningsplikt og viser til sitt høringsforslag som ble sendt på høring av departementet 5. desember 2003.

For Kredittilsynet

Eirik Bunæs
avdelingsdirektør

Geir Holen
seksjonssjef